

Judaika religijne

Pomoc w wyrażaniu wiary. Hagada

Elementy judaizmu.

- 1. Doktryna dotycząca Boga, wszechświata i człowieka.
- 2. Moralność w wymiarze indywidualnym i społecznym.
- 3. Porządek rytuałów, zwyczajów, ceremonii.
- 4. Zbiór praw.
- 5. Święte teksty (Tora Pisana i Tora Ustna).
- 6. Instytucje, poprzez które wyrażają się poprzednie składniki.
- 7. Naród żydowski.

Hagada

- **agada, haggada** - (hebr. הגדה *haggadà*) - słowo oznaczające opowiadanie, opowieść, sagę i odnosi się do legend, przypowieści i opowiadań z rabinicznej egzegezy Biblii i Talmudu
- Spisana została między II a IV wiekiem n. e.

Podział przedmiotów używanych w judaizmie

- "przedmioty ("narzędzia") świętości"
 - Tora*
 - tefilin*
 - mezuzza*
- "narzędzia do wykonywania przykazań"
 - szofar*
 - jad*
 - talit*
 - menora*

Zwój Tory

- Co to jest **Sefer Tora**?
- Jest to zwój Tory, której tekst jest ręcznie pisany na pergaminie.
- Jest najświętszą ze wszystkich ksiąg.

Zwój Tory

- O literach:
- Żadne litery nie mogą się dotykać.
Istnieją 22 litery podstawowe i 5 liter końcowych.
Najpopularniejszą literą w Torze jest - h - *jud* - występuje 31 530 razy.
Najrzadziej występuje - y - *tet* - 1 802 razy
Najczęściej występującą literą końcową jest - o - końcowe *mem* - 10 623 razy.
Najrzadszą - ; - końcowe *fe* - 834 razy.

Zwój Tory

- Materiały używane do wyprodukowania Sefer Tora:
- na pergaminie (skórze) z koszernego zwierzęcia
- tusz czarny i wyprodukowany z koszerne, bądź syntetycznych produktów
- nić używana do zszywania ze sobą kawałków pergaminu, wykonana jest z odpowiednio przygotowanych żył koszernego zwierzęcia
- pióro służące do pisania pochodzi od koszernego ptaka - zazwyczaj indyka.

Zwój Tory

- Sofer musi:
- być Bar Micwa (mieć co najmniej trzynaście lat), a niektórzy mówią, że powinien być również żonaty
- być wyuczony i przetestowany z prawach safrut - dotyczących pisania Tory
- pisać prawą ręką lub lewą, gdy jest leworęczny
- pisać Torę z odpowiednią intencją, skupieniem, szczególnie przy zapisywaniu Imienia Boga.

Tefilin

- dwa czarne skórzane pudełeczka wykonane z jednego kawałka skóry koszerne zwierzęcia, w których znajdują się cztery ustępy Tory, ręcznie przepisane w języku hebrajskim przez sofera.

Teksty Tory

Są to:

- Księga Wyjścia
13, 1-10 i 11–16
- Księga Powtórzonego
Prawa
6, 4–9 i 11, 13–21

Zakładanie tefilin

- Tefilin na ramieniu umieszczany jest w pobliżu serca, aby jego pragnienia podporządkować służbie Bogu.
- Tefilin na głowie służy skierowaniu myśli na Torę.

Mezuza

- Mezuza jest to mały, podłużny pojemnik, wykonany najczęściej z metalu lub drewna, zawierający zwinięty w rulonik pergamin (*klaf*), na którym zapisane są ręcznie dwa fragmenty z Tory - obydwa z Księgi Powtórzonego Prawa (6:4-9 i 11: 13-21).

Tekst Szema

- *"Słuchaj Izraelu! Haszem Bóg nasz, Haszem jest Jedyny. Będziesz miłował Haszem - Boga twego, z całego serca swego i z całej duszy swojej i z całej siły swojej. Niechaj słowa te, które Ja ci dziś nakazuję, będą w twoim sercu. Będziesz je wpajał swoim dzieciom i będziesz o nich mówił, przebywając w swoim domu, idąc drogą, kładąc się i wstając. I przywiążesz je jako znak do swojej ręki i będą między twoimi oczyma, i napiszesz je na bramach i na drzwiach domu twego"* (Pwt 6: 4-9)

Jad

- **Jad** (hebr. יָד *ręka*) - przyrząd liturgiczny w judaizmie, będący wskaźnikiem do czytania Tory.

Jad

Menora

- **Menora** (hebr. מנורה) jest siedmioramiennym kandelabrem.

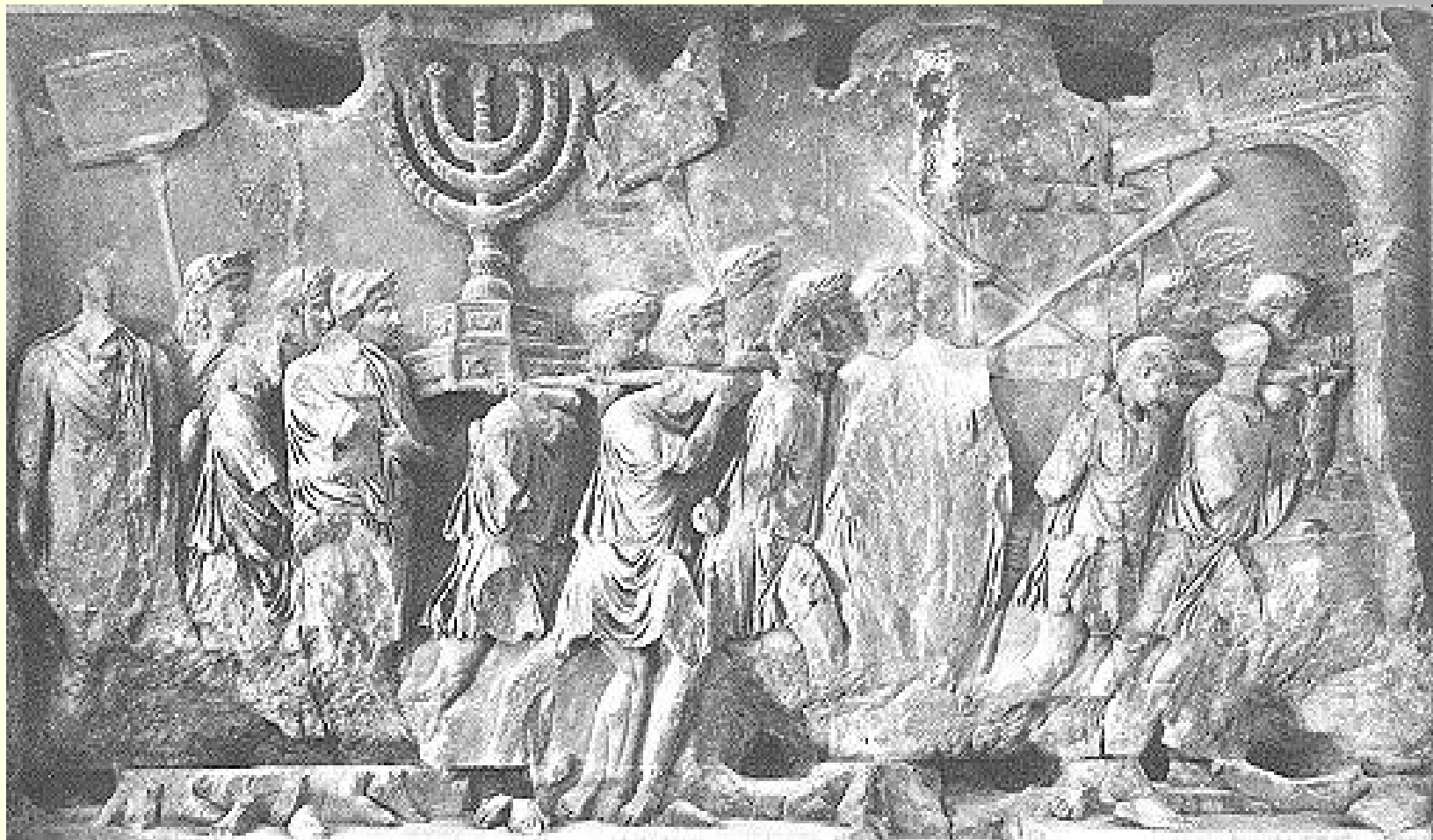

Menora

- Księga Wyjścia
25,31-40; 26,35; 37,17-24
- Księga Liczb 8,2-4

Menora na łuku Tytusa w Rzymie

Chanukija

- Dziewięcioramienny świecznik żydowski zapalany podczas święta Chanuka.
- Jedna ze świec – *Szamasz* – jest świecą dodatkową, dziewiątą, którą zapala się pozostałe. *Szamasz* powinien być trochę oddalony od pozostałych świeczek lub znajdować się nieco powyżej nich.

Chanukija

- Zgodnie z tradycją chanukija powinna stać przy drzwiach frontowych domu lub
- ustawiana jest na parapecie okna wychodzącego na ulicę, tak, aby przechodnie mogli ją zobaczyć

Szofar

- W historii Izraela szofar oraz trąby srebrne były używane, aby podnieść alarm lub obwieścić ważne wydarzenia. Według Majmonidesa głos szofaru w Rosz HaSzana jest również rodzajem duchowego alarmu.

Szofar

- “Obudź się! Obudź się ty, który śpisz! Pamiętaj na Boga, twój Stworzyciela! Zamiast zajmować się rzeczami, które nie są ważne ani coś warte, przeznacz nieco czasu aby pomyśleć co możesz zrobić, aby stać się lepszą osobą. Zaniechaj złych, marnych rzeczy!”
- 1 Tiszri jest rocznicą narodzin świata, szofar upamiętnia dzieło stworzenia
- upamiętnia ofiarę złożoną przez Abrahama Bogu
- szofar obwieścił Izraelowi nadanie przykazań przy górze Synaj, i dźwięk szofaru w Rosz HaSzana upamiętnia to wydarzenie
- szofar jest głosem odkupienia

Talit i cicit

- *"Oto okrywam się talitem z cicit, aby spełnić przykazanie mojego Stwórcy, jak jest napisane w Torze: Niech uczynią sobie cicit na rogach swoich ubrań, na pokolenia. Tak jak ja okrywam się talitem na tym świecie, tak oby moja dusza zasłużyła, by została ubrana w piękny talit w Przyszłym Świecie, w Gan Eden, Amen."*
- *"Błogosławiony jesteś Ty, Haszem, nasz Bóg, Król świata, który uświęcił nas swoimi przykazaniami i nakazał nam okrywać się (okryciem) z cicit"*

Talit i cicit

- *W Księdze Liczb czytamy słowa Boga skierowane do Mojżesza:*
- *"Przemów do synów Jisraela i powiedz im pouczając ich: niech zrobią dla siebie cicit na rogach swoich ubrań [i niech czynią tak] przez [wszystkie] ich pokolenia. I umieszczą nić niebieskiej wełny na cicit w każdym rogu. To będzie dla was cicit. Gdy go zobaczycie, będziecie pamiętali o wszystkich przykazaniach Boga, żebyście je wypełniali i żebyście nie podążali za waszymi sercami i waszymi oczami, które was zwodzą i żebyście pamiętali i wypełniali wszystkie Moje przykazania i byli święci dla waszego Boga." (15:37:40)*

Kipa (Jarmułka)

- *Kipa* (hebrajskie słowo oznaczające kopułę) w jidysz nazywana jest *jarmułka* (pochodzenie słowa prawdopodobnie z aramejskiego, w którym *jarei melekoha* oznacza “bogobojnego”)

Kielich kiduszowy

- **Kidusz** (hebr. קידוש, *poświęcenie*) - modlitwa odmawiana przez wyznawców judaizmu nad kielichem wina na rozpoczęcie Szabatu.

Kielich kiduszowy

Podstawowe Książki

Podstawowe książki

- **Chumasz**, czyli „Pięć Ksiąg Mojżeszowych”.
- **Tehilim**, czyli „Psalmy Dawidowe”.
- **Sidur**, czyli „Żydowski modlitewnik”.
- **Tanach**, czyli „Tora, Prorocy i Pisma”.
- **Talmud**. Wielotomowy zapis dyskusji, sporów i opowieści, które określają żydowskie postępowanie u początków Diaspory.
- **Kicur Szulchan Aruch**. Bardzo popularny przewodnik żydowskiego postępowania dla każdego,

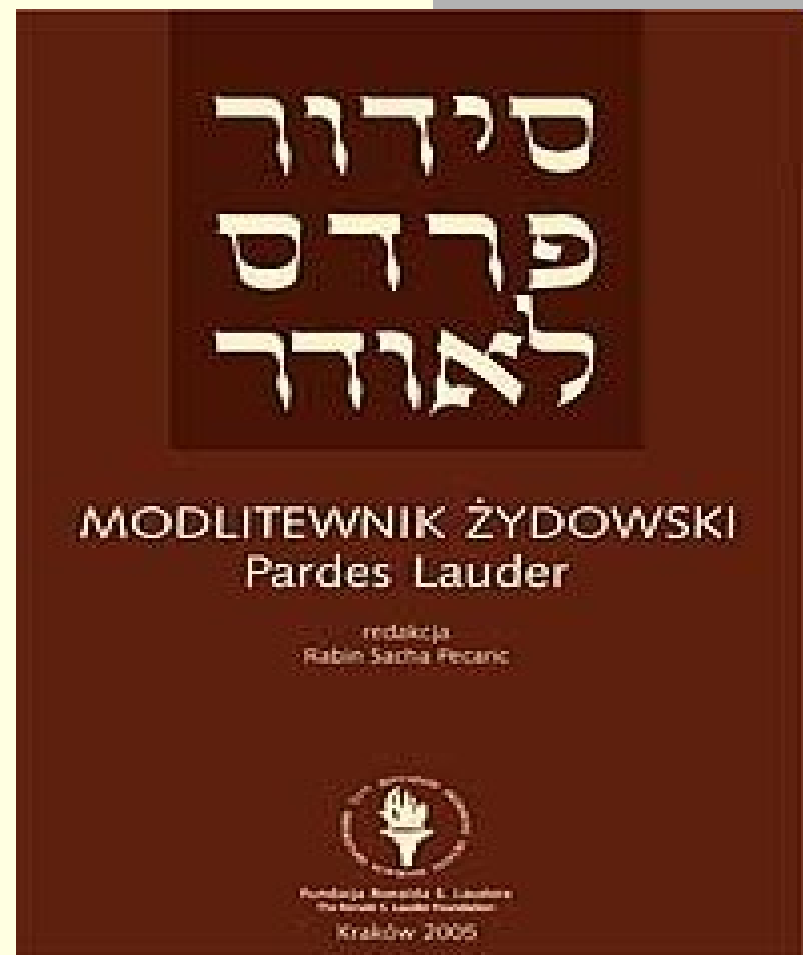
Tora

- Przekład pierwszej księgi Tory, dokonany w duchu żydowskiej tradycji, tzn. uwzględniający naukę Tory Ustnej.

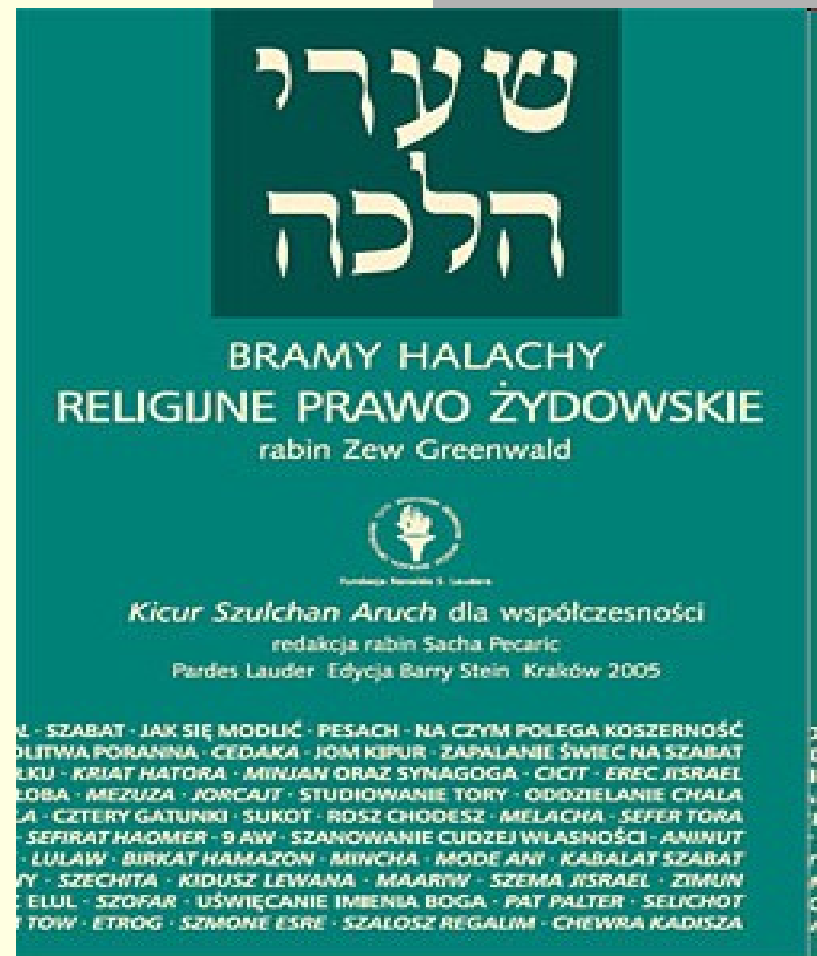
Sidur

- Tom zawiera wszystkie modlitwy na dzień powszedni, te, które odmawia się w synagodze oraz te, które odmawia się indywidualnie, modlitwy na Szabat, święta i różne uroczystości oraz przekłady wielu psalmów.

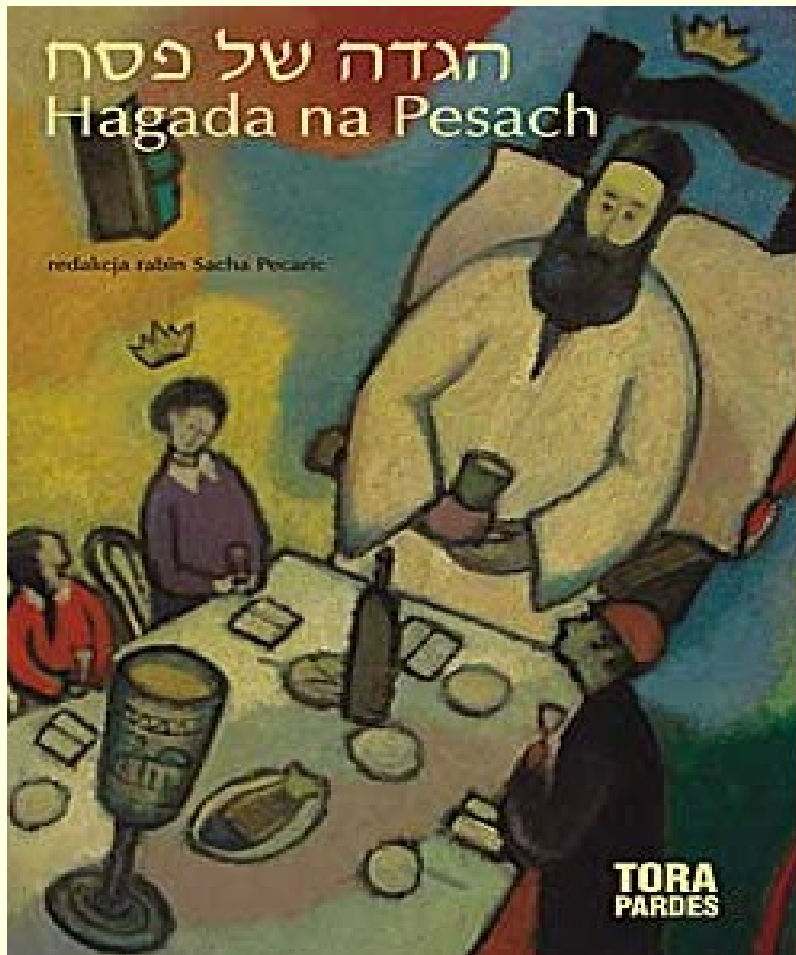

Bramy Halachy

- Pierwszy w języku polskim przewodnik po religijnym prawie żydowskim. Obejmuje prawa na dni powszednie i święta, prawa koszerności, majątkowe i inne. Opisuje życie religijnego Żyda od rana do wieczora – i od narodzin do śmierci.

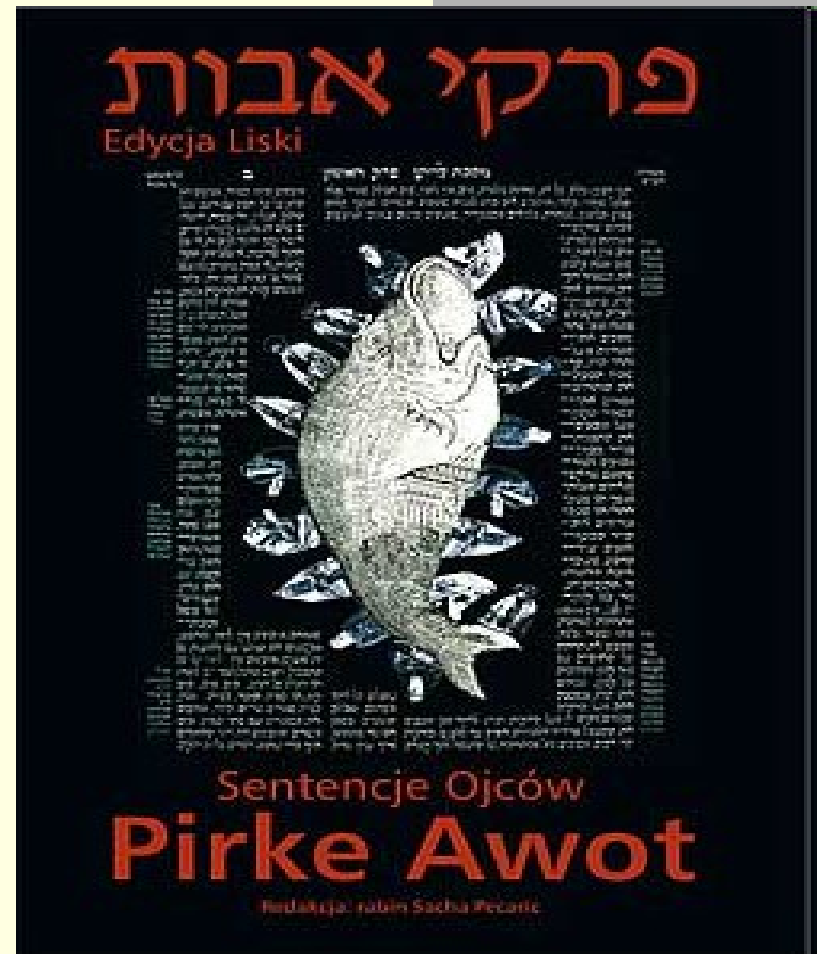
Hagada

- **HAGADA NA PESACH:** opowieść o Wyjściu z Egiptu, odczytuje się rokrocznie podczas wieczerzy sederowej, rozpoczynającej obchodzenie święta Pesach.

Pirke Awot

- Traktat Pirke Awot (Sentencje Ojców). Jego studiowanie odbywa się, zgodnie z tradycją, w szabatowe popołudnia pomiędzy Pesach a Szawuot.

Opracowanie:

Prezbiter Adam Prozorowski